

10. Ministry of Education [SG]. Singapore. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.moe.gov.sg> [дата звернення 16.04. 2019].
11. Tan C. The education system in Singapore / C. Tan, K. Koh, W. Choy // In Juszczyk, S. (Ed.), Asian Education Systems (pp. 129-148). Toruń: Adam Marszalek Publishing House. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/311992398_The_education_system_in_Singapore [дата звернення 16.04. 2019].

REFERENCES

1. Alishev T. B. Opyt sozdaniya obrazovatelnoy sistemy mirovogo urovnya [Experience in Creating a World-Class Educational System] / Alishev T. B., Gilmutdinov A. Kh. // Voprosy obrazovaniya. – 2010. – No 4. – P. 227–246.
2. Kalinina L. Upravlinnia Novoiu Ukrainskoiu Shkoloiu [Management of the New Ukrainian School] / L. Kalinina // Dyrektor Shkoly. – 2017. – No 1–2 (793–794). – P. 12–21.
3. Maulik S. S. Sotsialnyi fenomen Sinhapuru yak rezultat innovatsiinoi polityky Li Kuan Yu [Social Phenomenon of Singapore as a Result of Innovation Policy of Lee Kuan Yu] / S. S. Maulik // Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo: zbirnyk naukovykh prats. – 2014. – No 3/4 (23/24). – P. 67–73.
4. Fedorenko V. H. Faktor vyshchoi osvity v innovatsiinii ekonomitsi Sinhapuru [Factor of Higher Education in Singapore's Innovative Economy] / V. H. Fedorenko, I. M. Hryshchenko, O. S. Vitkovskiy // Ekonomika ta derzhava. – 2009. – No 6. – P. 4–7.
5. Competencies of the XXIst century [Electronic resource]: <https://www.moe.gov.sg/education/education-system/21st-century-competencies> (last accessed: 14.02.2019).
6. Education Statistics. Digest 2018. [Electronic resource]: https://www.moe.gov.sg/docs/default-source/document/publications/education-statistics-digest/esd_2018.pdf (last accessed: 14.02.2019).
7. Kola Anna M. Edukacja w/dla wielokulturowości. Casus Singapuru [Education in/for Multiculturalism. The Case of Singapore] / Anna M. Kola // Studia Edukacyjne. – 2016. – No 38. – S. 265–278.
8. Kwiatkowski S. T. System kształcenia i doskonalenia nauczycieli w Singapurze. Między utopijną wizją a rzeczywistością [Teacher Education and Improvement System in Singapore. Between the Utopian Vision and Reality] / S. T. Kwiatkowski, I. Nowosad // Studia edukacyjne. – 2018. – No 47. – S. 147–171.
9. Łopatkowa M. Pedagogika serca [Pedagogy of Heart] / Maria Łopatkowa. – Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 1992. – 219 s.
10. Ministry of Education [SG]. Singapore [Electronic resource]: <https://www.moe.gov.sg> (last accessed: 14.02.2019).
11. Tan C. The Education System in Singapore. In Juszczyk, S. (Ed.), Asian Education Systems / Tan C., Koh K., Choy W. – Toruń: Adam Marszalek Publishing House, 2016. – PP. 129–148) [Electronic resource]: https://www.researchgate.net/publication/311992398_The_education_system_in_Singapore (last accessed: 14.02.2019).

Стаття надійшла в редакцію 12.01.2019 р.

УДК 378 (73)

DOI 10.25128/2415-3605.19.1.5

ТЕТЯНА ГОРПІНІЧ

ORCID.ORG: 0000-0003-2160-4535

tania.horpinich@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент

Тернопільський національний медичний університет

імені І. Я. Горбачевського

Майдан Волі 1, м. Тернопіль, Україна

СИСТЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ МЕДИЧНИХ ШКІЛ У США

Встановлено, що підвищення кваліфікації викладачів медичних шкіл США відбувається у двох напрямках: поглиблення педагогічної і клініко-медичної компетентності. Здійснено короткий аналіз історичного розвитку системи підвищення кваліфікації викладачів. Закцентовано увагу на ролі глобалізаційних процесів в організації підвищення кваліфікації. Виявлено, що в США у сфері підвищення

ГЕНЕЗА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ ТА ОСВІТНІ СИСТЕМИ ЗА РУБЕЖЕМ

кваліфікації викладачів вищої школи акцент робиться на наданні консультацій та зміцненні колегіальності, на відміну від багатьох інших країн, де підвищення кваліфікації спрямоване на розробку стратегічних підходів до поліпшення викладання і навчання на інституціональному рівні. Показано, що організація і розвиток ефективної системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів вищої школи США регулюється діяльністю Департаменту освіти країни. Реформування американської системи професійної освіти та вдосконалення нормативно-правової бази системи підвищення кваліфікації викладачів вищої школи стали відповіддю на зміну соціально-економічної парадигми в суспільстві. Досвід підвищення кваліфікації викладачів вищої школи за кордоном став необхідною рушійною силою для впровадження оптимальної аналогічної системи в США. Виявлено, що важливим напрямом роботи з розвитку професійно-педагогічної культури американських викладачів є оцінка їх діяльності, яка включає різні форми оцінювальних дій: анкетування студентів, колегіальну оцінку, самооцінку викладача, змістовний аналіз курсів, дидактичних матеріалів тощо.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, медична школа, викладач, США.

ТАТЬЯНА ГОРПИНИЧ

кандидат педагогических наук, доцент
Тернопольский национальный медицинский университет
имени И. Я. Горбачевского
Майдан Воли 1, г. Тернополь, Украина

СИСТЕМА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ МЕДИЦИНСКИХ ШКОЛ В США

Установлено, что повышение квалификации медицинских школ США происходит в двух направлениях: углубление педагогической и клинико-медицинской компетентности. Осуществлен краткий анализ исторического развития системы повышения квалификации преподавателей. Акцентировано внимание на роли глобализационных процессов в организации повышения квалификации. Выявлено, что в США в сфере повышения квалификации преподавателей высшей школы акцент делается на предоставлении консультаций и укреплении коллегиальности, в отличие от многих других стран, где повышение квалификации направлено на разработку стратегических подходов к улучшению преподавания и обучения на институциональном уровне. Отмечено, что организация и развитие эффективной системы повышения квалификации научно-педагогических кадров высшей школы США регулируется деятельностью Департамента образования США страны. Реформирование американской системы профессионального образования и совершенствования нормативно-правовой базы системы повышения квалификации преподавателей высшей школы стали ответом на изменение социально-экономической парадигмы в обществе. Опыт повышения квалификации преподавателей высшей школы за рубежом стал необходимой движущей силой для внедрения оптимальной аналогичной системы в США. Выявлено, что важным направлением работы по развитию профессионально-педагогической культуры американских преподавателей является оценка их деятельности, которая включает различные формы оценочных действий: анкетирование студентов, коллегиальную оценку, самооценку преподавателя, содержательный анализ курсов, дидактических материалов и т. д.

Ключевые слова: повышение квалификации, медицинская школа, преподаватель, США.

TETIANA HORPINICH

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
I. Horbachevsky Ternopil National Medical University
1 Maidan Voli, Ternopil, Ukraine

SYSTEM OF ADVANCED TRAINING OF MEDICAL SCHOOL TEACHERS IN THE USA

It has been established that advanced training of medical schools teachers in the USA has two directions: the deepening of pedagogical competence and clinical and medical competence. An overview of the historical development of the teachers' advanced training system has been made. The emphasis is placed on the role of globalization processes in the organization of advanced training. It has been established that in the USA in the field of advanced training, the emphasis is placed on consultations and strengthening of collegiality, as opposed to many other countries where advanced training is aimed at developing strategic approaches to improving teaching and learning at institutional level. The following conclusions have been made the development of the

ГЕНЕЗА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ ТА ОСВІТНІ СИСТЕМИ ЗА РУБЕЖЕМ

system of professional development of teaching staff in the USA is regulated by the activities of the US Department of Education for the organization of an effective system of university teachers' advanced training; the reform of the American system of professional education and the improvement of the legal and regulatory framework of the system of advanced training resulted from the changing of socio-economic paradigm in society; the experience of the advanced training abroad became a necessary driving force for the implementation of an optimal system in the United States. It has been established that professional associations and organizations engage in the professional development of teachers at the national level. In addition to special institutions and agencies, most medical schools in the United States have separate divisions responsible for conducting advanced training courses for the faculty. These divisions include independent departments (for example, the Academy of Medical Teachers) or units of academic or other departments. The activities of the medical educators' advanced training programs in the USA are carried out in the following areas: application of technologies in education, academic leadership, development of professional communication, development of the innovative evaluation techniques, conflict management, work in a multicultural environment, etc.

Keywords: *advanced training, medical school, teacher, USA.*

За сучасних умов у США, одночасно зі збільшенням попиту на фахівців медичного профілю, зростають вимоги до рівня кваліфікації викладачів медичних шкіл, до якості надання ними освітніх послуг. В умовах інформатизації та глобалізації суспільства поява значного обсягу нових наукових знань, суттєві зміни, що ведуть до швидкого старіння інформації, зникнення наявних і поява нових професій вимагають від учених, викладачів, лікарів та інших фахівців нового рівня кваліфікації, мобільності, пристосованості до умов, який неможливо забезпечити лише за рахунок уже отриманої освіти. Це зумовлює необхідність перетворення навчання фахівців на безперервний процес, а підвищення їх кваліфікації – на систематичну потребу, яка зберігається впродовж усієї професійної діяльності.

Незважаючи на те, що систему підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої медичної освіти вивчали Ю. Вороненко, І. Зварич, О. Ісаєва, Л. Кайдалова, М. Мруга, В. Черних та інші вчені, проблема не може вважатися вирішеною, оскільки американський досвід організації підвищення кваліфікації досі не проаналізовано. Фрагментарність наявних досліджень в цьому напрямі підсилює актуальність пропонованого дослідження.

Метою статті є вивчення особливостей підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої медичної освіти в США.

Підвищення кваліфікації викладачів медичних шкіл США, зазвичай, відбувається у двох напрямках: поглиблення педагогічної і клініко-медичної компетентності. Це певною мірою ускладнює діяльність педагогів-клініцистів, але водночас пояснює їх високий академічний статус у світовій освітній спільноті.

У США до 1960-х років підвищення кваліфікації та перепідготовки медичних фахівців реально не було. Коли стало очевидним, що безперервність освіти є чинником забезпечення конкурентоспроможності працівників та освітніх установ, управління штатів та університетів стали займатися організацією та фінансуванням роботи щодо підвищення кваліфікації своїх науково-педагогічних кадрів.

Окрім цього, як вважає Р. Мендел, у вказаний період в американському суспільстві зріс престиж роботи в академічних колах. Водночас, дедалі жорсткішою ставала конкуренція між професорсько-викладацьким складом за робочі місця. Більше шансів перемогти у цій конкуренції мали висококваліфіковані спеціалісти. Перевагу стали надавати не стажуванням у великих компаніях чи приватних установах, а системному підвищенню кваліфікації на базі університетів [44, с. 102].

Зростання цього усвідомлення призвело до прийняття нових законодавчих актів, які стали основою системи підвищення кваліфікації у США. Закон про вищу освіту 1965 року, запропонований Департаментом освіти США свідчить про збільшення підтримки федеральним урядом закладів вищої освіти, зокрема щодо підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів у самих освітніх установах.

У 1989 р. президент США Дж. Буш під час зустрічі з губернаторами обговорив проблеми розвитку освіти в країні й презентував Національні цілі (The National Education Goals) або стратегію «Америка-2000», де визначено освітні досягнення країни до початку XXI ст. і напрями, на які необхідно спрямувати зусилля для поліпшення освіти. Особливий інтерес становить ціль 5, спрямована на посилення конкурентоспроможності американської освіти в

світовій економіці. Як результат, уже в 1992 р. видатки на післядипломну освіту зросли найбільше порівняно з іншими секторами освіти.

Окрім цього, наприкінці 1960-х років особливо активізувалася діяльність професійних агентств та асоціацій з консультування науково-педагогічних кадрів вищої школи США – таких, як Американська асоціація професорів університетів, Північно-Центральна асоціація коледжів і шкіл, Американська асоціація жінок-працівників університетів.

У 1960–70-ті роки почали з'являтися також спеціальні центри підвищення кваліфікації викладачів вищої школи на базі університетів, особливо великих, яким держава відводила значну роль. Першим з них, за даними В. Лі, – був Центр з організації досліджень у навчанні і викладанні (Center for Research on Learning and Teaching), заснований у 1962 р. в Університеті штату Мічиган (м. Енн-Арбор). Згодом було створено Клінічний центр з поліпшення університетського викладання в Університеті штату Массачусетс (м. Амхерст).

Знаковим є створення і діяльність двох провідних організацій з підвищення кваліфікації педагогів вищої школи США: Мережа професійного й організаційного розвитку у вищій освіті (Professional and Organizational Development Network in Higher Education) (1975 р.) і Північноамериканська рада з науково-педагогічних кадрів, програм та організаційного розвитку (North American Council for Staff, Program and Organizational Development) (1977 р.), які представляють інтереси установ вищої освіти в країні, а також за кордоном, зокрема в Канаді. Поряд з агентствами з консультування викладачів, професійними асоціаціями і спеціально організованими центрами з підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів вищої школи, у США виникли агентства та приватні фонди, які надавали фінансування дослідницьким проектам у вищій школі, включаючи федеральні цільові програми: Фонд з вдосконалення вищої освіти (Fund for the Improvement of Postsecondary Education), Національний науковий фонд (National Science Foundation), Керівництво ресурсами і послугами охорони здоров'я (Health Resources and Services Administration). Перевагами вказаних центрів є те, що вони налагоджують зв'язки з аналогічними установами в інших університетах країни, якщо цілі підвищення кваліфікації їх професорсько-викладацького складу подібні.

Варто закцентувати увагу на ролі глобалізаційних процесів в організації підвищення кваліфікації. Організації з підвищення кваліфікації викладачів вищої школи в усьому світі обмінюються своїм досвідом у наукових журналах і влаштовують міжнародні конференції. Програми стажування викладачів у вищій школі США дають можливість викладачам та адміністраторам з інших країн запозичувати американський досвід і, навпаки, академічний туризм в усьому світі допомагає американським педагогам запозичувати передовий досвід інших країн.

Загалом у США в сфері підвищення кваліфікації викладачів вищої школи акцент робиться на наданні консультацій та зміцненні колегіальності, на відміну від багатьох інших країн, де підвищення кваліфікації спрямоване на розробку стратегічних підходів до поліпшення викладання і навчання на інституціональному рівні.

З вищесказаного можна зробити такі висновки: 1) організація і розвиток ефективної системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів вищої школи США регулюється діяльністю Департаменту освіти США; 2) реформування американської системи професійної освіти та вдосконалення нормативно-правової бази системи підвищення кваліфікації викладачів вищої школи країни стали відповіддю на зміну соціально-економічної парадигми в суспільстві; 3) досвід підвищення кваліфікації викладачів вищої школи за кордоном став необхідною рушійною силою для впровадження оптимальної аналогічної системи в США.

За останні роки у США здійснені вдалі спроби об'єднати зусилля багатьох освітніх організацій з метою вдосконалення психолого-педагогічної підготовки викладачів у системі підвищення кваліфікації. Розроблені й успішно реалізовані загальнонаціональні програми «Розвиток професорсько-викладацьких кадрів» (Faculty Development Program) і «Підготовка майбутніх викладачів» (Preparing Future Faculty).

Як показує аналіз науково-навчальних програм різних американських університетів, форми підвищення кваліфікації, які реалізуються в межах цих програм, надзвичайно різноманітні: проведення «круглих столів» з проблем методики вищої школи, організація семінарів та педагогічних майстерень, проведення орієнтаційних конференцій для викладачів-початківців, складання професійних дос'є, організація наставництва і взаємовідвідувань, проведення індивідуального консультування, організація різних курсів тощо. Одним із напрямів

роботи з розвитку професійно-педагогічної культури викладачів американських вишів є оцінка їх діяльності, що включає різні форми оцінювальних дій: анкетування студентів, колегіальну оцінку, самооцінку викладача, змістовний аналіз курсів, дидактичних матеріалів тощо.

Особливо цінним є досвід програми «Підготовка майбутнього професорсько-викладацького штату» (Preparing Future Faculty), яка, по суті, є національним рухом, що ставить за мету перетворення способів удосконалення викладачів та пришвидшення їх готовності до кар'єри. Програма забезпечує педагогів-початківців можливістю спостерігати за виконанням професійних обов'язків досвідчених педагогів у різних академічних установах, у ході спеціальних занять моделювати власну професійну діяльність, аналізувати її для закріплення сформованої компетентності.

Цікавим у цьому аспекті є досвід Медичної школи Університету Сан-Франциско, що входить до конгломерату Університету штату Каліфорнія. Програма «Безперервне професійне навчання» (Continual Professional Learning), яка функціонує в університеті, забезпечує значну кількість курсів, майстер-класів та семінарів [3]. Доступ до програми мають усі працівники, а також резиденти і докторанти Університету Сан-Франциско та дочірних установ. Програма передбачає підготовку за такими напрямками: викладання загальних дисциплін, викладання клінічних дисциплін, симуляційне навчання, міжпрофесійне навчання, навчання забезпечення якості викладання та якості догляду за пацієнтами, академічне лідерство.

У межах першого напряму пропонуються курси підвищення кваліфікації, що охоплюють такі напрями діяльності педагога: навчання у великих чи малих групах, забезпечення зворотного зв'язку, використання технологій у навчанні, розробка навчальних планів, навчання й оцінювання в межах компетентнісного підходу. В ході прослуховування зазначених програм у викладача формуються вміння, які дозволяють ефективно створювати тестові завдання, використовувати стандартизованих пацієнтів для навчання студентів, розробляти шкалу для оцінювання різних навичок та вмінь студентів, писати рекомендаційні та оцінювальні відгуки на студентів, створювати власне професійне портфоліо [3]. Цінним є те, що на веб-сторінці програми одразу пропонується чіткий графік усіх запланованих подій в межах програми із зазначенням дати, часу та місця проведення, необхідні інтернет-ресурси та інформаційний і роздатковий матеріал для кожного заняття в межах курсу.

У межах другого напряму підвищення кваліфікації в Університету Сан-Франциско слухачам пропонують такі курси: ефективне в часі клінічне навчання, сучасні виклики клінічного навчання, формулювання цілей у клінічному навчанні, розвиток клінічного мислення, забезпечення зворотного зв'язку, забезпечення позитивного клімату в навчанні та ін. Всі вони спрямовані на забезпечення високої якості викладання, розвиток умінь створювати ефективне навчальне середовище, озброєння слухачів знаннями щодо правильного реагування на зміни та виклики освіти в клінічних умовах.

Симуляційне навчання – ще один напрям підвищення кваліфікації викладачів медичного профілю. Його цінність є очевидною в зв'язку зі специфікою медичної професії, для якої практична складова навчання найважливіша. У межах конкретної програми підвищення кваліфікації слухачам пропонують такі курси: «Симуляції: чому, коли, як?», «Симуляційне навчання у малих групах», «Розробка навчальних планів», «Планування і розробка навчальних сценаріїв за участю манекенів», «Проведення симуляцій із застосуванням клінічних сценаріїв», «Ефективне використання стандартизованих пацієнтів у медичній освіті» тощо. Автори курсу акцентують увагу на навчанні правильного вибору симуляційних стратегій залежно від мети навчання, максимальному залученні студентів у симуляційні ситуації, ефективному оцінюванні академічних досягнень студентів у ході навчальної симуляції.

Курси підвищення кваліфікації за напрямом «Академічне лідерство» передбачають прослуховування таких дисциплін: «Лідерське мислення», «Стратегія і тактика лідерських змін», «Управління організаційними схемами», «Досягнення результатів за рахунок делегування прав іншим», «Від конфлікту до співпраці», «Інклюзивне лідерство» тощо. Цей напрям є цінним своєю психологічною складовою. Зокрема, в його ході викладачі навчаються розвивати окремі вміння та звички, які формують образ лідера, визначати і ситуативно застосовувати різні стратегії управління, аналізувати проблеми в межах навчальних закладів у чотирьох площинах – структурній, політичній, символічній та з точки зору стосунків у колективі, а також керувати колективними формами роботи (управляти проектними групами,

командою лікарів тощо), створювати сприятливе інклюзивне та диверсифіковане навчальне середовище тощо.

Пропоновані в цьому університеті курси з підвищення кваліфікації викладачів медичного профілю спрямовані на озброєння науково-педагогічних кадрів компетентностями, які умовно можна поділити на кілька груп: застосування останніх технічних засобів, формування лідерства в освітньому середовищі, ефективна робота з навчальною документацією, зокрема, з навчальними планами, розвиток творчого потенціалу викладачів, а, отже, і їх студентів, робота в команді.

У цьому контексті цінним є досвід Медичної школи Гарвардського університету. Для підвищення кваліфікації викладачів вона організовує багато щорічних курсів та семінарів, після закінчення яких слухачі отримують сертифікати. Документацію, яку слухачі отримують після завершення курсу, визнають акредитаційні комісії, в тому числі Рада з акредитації безперервної медичної освіти.

Розглянемо кілька таких заходів. Навчальний курс «Системний підхід до оцінювання в медичній освіті» призначений для заохочення учасників застосовувати системне мислення при розробці програм оцінювання для постійного їх вдосконалення. Він включає використання нових педагогічних методів: інтерактивні презентації, обговорення навчальних ситуацій, інституційні групи планування, міні-сесії та семінари з інструментів та підходів до оцінювання, консультації з фахівцями Школи. Впродовж інтенсивної шестиденної програми викладачів ознайомлюють з ключовими поняттями системного підходу до оцінювання, найкращим досвідом в інших навчальних закладах. У ході міні-семінарів викладачі та слухачі курсів поділяють конкретні підходи до оцінювання, проблемні ситуації, що автоматизує діяльність. Після завершення курсу учасники здобувають знання та вміння оцінювати освітній потенціал власного навчального закладу з точки зору системного підходу, впроваджувати елементи системного підходу в навчальний процес з метою підвищення якості підготовки випускників, оцінювати стан системи оцінювання у власному університеті.

«Прогресивні вміння викладання» – ще один інноваційний курс з підвищення кваліфікації у цій школі. Він спрямований на впровадження нових методів залучення студентів до навчального процесу та засвоєння інформації. Курс забезпечує ґрунтовне навчання кейс-методу, побудови ефективних лекцій, проведення інтерактивних занять, забезпечення зворотного зв'язку, використання нестандартних технологій у роботі зі студентами з фізичними вадами. Крім цього, за участю пацієнтів-симуляторів викладачі можуть удосконалити власні комунікативні вміння та навички роботи в команді [1].

Щорічний курс «Передові новації в охороні здоров'я та медичній освіті» має за мету навчити: 1) передбачати руйнівні інновації, які можуть негативно вплинути на надання медичної допомоги та освітніх послуг; 2) визначати роль міжнародних тенденцій в освіті та медицині на локальному рівні; 3) оцінювати структуру, процеси, культуру та готовність навчальних закладів до невідворотних змін; 4) розвивати лідерські якості свої та студентів, які сприяють системним освітнім інноваціям; 5) долати конфліктні ситуації тощо.

Важливою є діяльність так званих академій медичних педагогів (Academy of Medical Educators). Такі школи є при багатьох медичних школах. Вони надають освітні послуги для викладачів своїх та інших підрозділів.

Така академія діє при Медичній школі Університету штату Колорадо. Вона є незалежним підрозділом, що працює у тісному взаємозв'язку з навчальним відділом та управлінням з питань професорсько-викладацького штату. Основними завданнями академії є розвиток і підтримка кадрового складу фахівців у галузі медичної освіти, просування і відзначення академічної досконалості, заохочення інновацій в навчальних програмах та викладанні, сприяння науковим дослідженням та впровадженню грантів. Її діяльність охоплює такі напрями: розвиток педагогічних вмінь, розвиток наставництва, розробка навчальних планів, формування навичок оцінювання, академічне лідерство. З пропонувананих курсів варто назвати такі: «Жінки у лідерстві: мистецтво ділового обіду», «Дизайн-мислення та цифрова освіта», «Використання стандартизованих пацієнтів у розробці інноваційних навчальних планів та в дослідженнях», «Тайм-менеджмент в академічній медицині».

Академія пропонує також індивідуальні консультації для викладачів. Участь у курсах є платною, а консультування – безкоштовним. Викладачі можуть отримати поради з питань

навчальних стратегій, розробки навчальних програм, методології дослідження, комунікативних вмінь та лідерства [2].

Окремо академія пропонує заняття для молодих викладачів та резидентів. Курс триває 4 тижні і проводиться двічі на рік у травні і грудні. Курс підвищення кваліфікації для педагогів-початківців складається з трьох компонентів: майстер-класи і лекції, спрямовані на ознайомлення із основами навчання; навчальна практика з метою застосування нових знань; проектна робота, спрямована на застосування отриманих знань і вмінь в обраній галузі (розробка навчальних програм, методологія навчання).

Перший тиждень охоплює серію семінарів і майстер-класів, другий і третій включають обов'язкову навчальну практику і час для роботи над проектом. Семінари проводять викладачі, які мають досвід роботи з кожної теми. Майстер-класи завжди є інтерактивними і дозволяють практикувати нові навички. Основні теми семінарів та майстер-класів такі: вплив стилів навчання на методику викладання; викладання біля ліжка хворого; навчання процедурних навичок; як визначити студента, що має труднощі в навчанні; читання імпровізованих лекцій, навчання великих груп; надання ефективного зворотного зв'язку; ваша майбутня кар'єра педагога-клініциста; розвиток експертних знань; ефективне наставництво; розробка навчальних програм.

Пройдення навчальної практики є необхідною умовою для завершення курсу. Можливості практичного навчання включають (але не обмежують) навчання студентів-медиків навичок спілкування при фізичному обстеженні, керівництво малими групами студентів III і IV курсів, навчання проведення обходу, проведення доповідей на ранкових конференціях тощо.

Проект є обов'язковим логічним завершенням курсів підвищення кваліфікації. Резиденти та молоді викладачі розробляють і реалізують власний проект залежно від спеціальності резидентури чи стипендіальної наукової програми. Слухачі визначають наставника проекту за допомогою академії. Можлива тематика проектів охоплює проектування та проведення конференції або семінару з навчання навичок для конкретної спеціальності (наприклад, ефективне забезпечення зворотного зв'язку), організацію семінару для студентів з груп інтересів (наприклад, навчання читання ЕКГ, забезпечення прохідності дихальних шляхів, проведення неврологічного обстеження тощо) [5].

Схожі академії функціонують при багатьох університетах США: медичні школи Університету Сан-Франциско, Університету Еморі (м. Атланта, штат Джорджія), Університету Гофстра (м. Гемпстед, штат Нью-Йорк), Університету штату Канзас (м. Канзас-Сіті) й інші. Останній університет, окрім типових напрямів підвищення кваліфікації, пропонує курси з питань планування кар'єрного розвитку, наукового керівництва і наставництва, вмінь самопрезентації тощо. Як бачимо, особливістю їх діяльності є спрямованість на професійну підготовку власних працівників з урахуваннями останніх вимог часу, запобігання «старінню» знань, підтримка високого рівня педагогічної кваліфікації навчального, наукового та лікувального персоналу медичних вишів.

Важливу роль у підвищенні кваліфікації викладачів медичного профілю відіграє наукова періодика. Більшість медичних шкіл та професійних організацій публікують власні періодичні видання, в яких учені в галузі медичної освіти діляться успішним досвідом, обговорюють існуючі проблеми та виклики часу, вносять пропозиції щодо інновацій в освіті. Наприклад, тематика періодичного журналу MedEdPortal охоплює проблеми подолання прогалів між аудиторними заняттями та клінічною практикою, озброєння студентів навичками, необхідними для успішної комунікації з пацієнтами, інклюзивності медичної освіти, труднощів навчання студентів біля ліжка хворого, соціальних детермінант ефективності медичної освіти, забезпечення успішного менторства та багато інших.

Аналіз різних аспектів підвищення кваліфікації викладача медичної школи США дозволяє нам визначити як позитивні, так і негативні моменти в розвитку цієї системи. Позитивним є переважання в сучасній американській педагогіці гуманістичних тенденцій, що відображено і в сфері підготовки викладацьких кадрів для медичної школи. Дедалі ширше застосовуються особистісно орієнтовані технології. Поряд з традиційними формами підготовки та перепідготовки викладачів на допрофесійному етапі особливого поширення набуває робота за індивідуальними планами, складеними на основі аналізу рівня особистої підготовленості, особливостей індивідуально-психологічного розвитку, професійних інтересів і здібностей.

ГЕНЕЗА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ ТА ОСВІТНІ СИСТЕМИ ЗА РУБЕЖЕМ

В американському суспільстві існують об'єктивні і суб'єктивні фактори, які сприяють залученню викладачів до процесу перепідготовки та підвищення професійної компетентності (підвищення заробітної плати, посадове зростання, надання безстрокового контракту, усвідомлення необхідності відмови від ролі єдиного джерела інформації, потреба в підвищенні професійно-комунікативної компетентності).

Поряд з цим впровадження інтегрованих програм предметно-педагогічної підготовки викладачів часто відбувається повільно. Немає уніфікованих вимог до змісту докторських програм, велика кількість наукових ступенів і, головне, варіативність їх змістовних компонентів ускладнює аналіз ефективності одержуваної викладачами професійно-педагогічної підготовки. Немає єдиного методичного центру, який координував би роботу численних центрів підвищення кваліфікації викладачів, хоча деякі кроки в цьому напрямку вже зроблені (загальнонаціональні центри реалізації програм «Підготовка майбутніх викладачів», «Розвиток професорсько-викладацьких кадрів»). Немає єдності сертифікаційних вимог для отримання додаткової педагогічної освіти.

Змістовний аналіз різних аспектів підготовки викладача вищої школи США дозволяє надати практичні рекомендації з використання американського досвіду в практиці вищої школи України:

1. Розширити сферу діяльності центрів та інститутів перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів, або тих, хто приступає до роботи після тривалої перерви.

2. Здійснити інтенсивну підготовку фахівців у галузі освіти дорослих, насамперед викладачів, з питань педагогічних технологій роботи з різними категоріями студентів, слухачів (вечірне, заочне відділення, курси перепідготовки фахівців).

3. Розробити багаторівневі програми залучення аспірантів у професійну діяльність, використовуючи поетапне ускладнення і розширення кола їх обов'язків (за зразком американських асистентів викладачів).

4. Використовувати прийнятні для української вищої школи організаційні форми і методи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів США – такі: педагогічні майстерні, складання професійних портфоліо, орієнтаційні конференції для викладачів-початківців тощо.

5. Найінтенсивніше впроваджувати в практику вищої школи України різні форми оцінки діяльності викладачів (анкетування студентів, колегіальна оцінка, самооцінка), щоб здійснювати систематичний зворотний зв'язок з метою діагностування проблемних місць в їх роботі і вдосконалення освітньої діяльності.

6. Якнайширше використовувати новітні комп'ютерні та телекомунікаційні технології в практиці підготовки і підвищення кваліфікації викладачів вищої школи.

7. Звернути особливу увагу на психологічний аспект у підвищенні кваліфікації (методи подолання конфліктів, роботи з великою аудиторією тощо).

8. Розробити на державному, регіональному, інституційному рівнях заходи стимулювання викладачів вищої школи, що займаються підвищенням своєї педагогічної кваліфікації.

Таким чином, глобалізаційні процеси та інформатизація ставлять нові вимоги до професійного зростання викладачів. Програми підвищення кваліфікації викладачів медичних шкіл США створені для ефективного реагування на ці вимоги. На загальнонаціональному рівні цією справою займаються професійні асоціації та організації. Крім спеціальних установ і агенцій, у більшості медичних шкіл США існують окремі підрозділи, які відповідають за проведення курсів підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу. Вони можуть мати вигляд окремих відділів (наприклад, Академія медичних педагогів) чи бути підрозділами навчального або іншого відділу. Загалом діяльність програм підвищення кваліфікації педагогів медичного профілю в США здійснюється за такими напрямками: застосування технологій в освіті, академічне лідерство, розвиток професійної комунікації, розробка новітніх методик оцінювання, подолання конфліктних ситуацій, робота в полікультурному середовищі тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Advanced Teaching Skills / Harvard Medical School. 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cmeregistration.hms.harvard.edu/events/advanced-teaching-skills/event-summary-61975b435857420d9a815b86129ce1c9.aspx?RefID=cmecatalog>.

2. Faculty Development / Academy of medical educators. University of Colorado School of Medicine. 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ucdenver.edu/ACADEMICS/COLLEGES/MEDICALSCHOOL/EDUCATION/ACADEMY/FACULTYDEVELOPMENT/Pages/default.aspx>.
3. General Teaching / UCSF Continual Professional Learning. 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wiki.library.ucsf.edu/display/UCPLS/General+Teaching>.
4. Mandell R. D. The Professor Game. What Really Goes on in the Multi Billion Dollar Education Industry / R. D. Mandell. – New York: Doubleday, 1977. – 275 p.
5. Residents and Fellows as Medical Educators Elective / Academy of medical educators, University of Colorado School of Medicine. – 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ucdenver.edu/academics/colleges/medicalschoo/education/academy/edelective/Pages/edelective.aspx>.

REFERENCES

1. Advanced Teaching Skills / Harvard Medical School, 2019. URL: <https://cmeregistration.hms.harvard.edu/events/advanced-teaching-skills/event-summary-61975b435857420d9a815b86129ce1c9.aspx?RefID=cmecatalog>.
2. Faculty Development / Academy of medical educators. University of Colorado School of Medicine, 2019. URL: <http://www.ucdenver.edu/ACADEMICS/COLLEGES/MEDICALSCHOOL/EDUCATION/ACADEMY/FACULTYDEVELOPMENT/Pages/default.aspx>.
3. General Teaching / UCSF Continual Professional Learning, 2019. URL: <https://wiki.library.ucsf.edu/display/UCPLS/General+Teaching>.
4. Mandell R. D. The Professor Game. What Really Goes on in the Multi Billion Dollar Education Industry. New York: Doubleday, 1977. 275 p.
5. Residents and Fellows as Medical Educators Elective / Academy of medical educators, University of Colorado School of Medicine, 2019. URL: <http://www.ucdenver.edu/academics/colleges/medicalschoo/education/academy/edelective/Pages/edelective.aspx>.

Стаття надійшла в редакцію 21.03.2019 р.

УДК 378.633.848:37.014.53
DOI 10.25128/2415-3605.19.1.6

NATALIIA ZHORNIAK

ORCID.ORG:0000-0001-9225-235X
nataliazhorniak@gmail.com

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Lviv Polytechnic National University
12 Stepan Bandera Str., Lviv, Ukraine

DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION GUIDELINES FOR PROFESSIONAL TRAINING OF INDIGENOUS PEOPLES IN CANADA

The article considers the key aspects of the development and implementation of vocational training programs for indigenous people in Canada, describes the specifics of indigenous professional activity, defines the concept of “indigenous peoples”. Given the complex historical relationship between European emigrants and indigenous people, the issue of socialization of this stratum is given special attention. The main obstacles encountered in the path of indigenous people to obtaining vocational training, namely historical, social, geographic, demographic, cultural and individual, were studied. Cultural relevance is often used in schools only as an instrument of dominant ideologies, which promotes understanding of what it means to be a successful member of society. Of course, European standards became the criteria for success. And, despite all their importance, they, instead of having a positive impact on the development of education and community, were the usual mechanisms for the introduction of dominant concepts. Worldwide learning is basically the responsibility of the state. A universal goal of providing basic education is still at the stage of discussing how to effectively use local knowledge to support the priorities of the local community. The strategic directions of the development of the education of the indigenous inhabitants, in particular, the program of access, the provision of communication for the community, the control of the indigenous people over their own education, the